

Gweithgareddau Hyfforddi ar
Gyfranogiad Disgyblion i Athrawon,
Llywodraethwyr a Disgyblion

Training Activities in
Pupil Participation for Teachers,
Governors and Pupils

Llywodraeth Cynulliad Cymru
Welsh Assembly Government

Cymru Ifanc
Young Wales

www.cymru.gov.uk

Thema 2

Theme 2

ISBN 978 0 7504 6232 7

© Hawlfraint y Goron / Crown copyright 2011

WAG10-11208

F5341011

Theme 2

What does Pupil Participation look like?

Activity 2(a)

Matching Headings and Definitions

Purpose

To provide an overview of policy and structures for supporting participation in Wales by carrying out a fun activity. This is a particularly useful icebreaker to use as an introduction to a session, helping people get to know each other. The Powerpoint provides a useful follow-up to consolidate the learning from the activity.

Resources

[Matching Headings and Definitions](#).

[Powerpoint slides 9-14](#). The Powerpoint provides an overview of 'The Participation Story' depicting the structures that are in place to support Pupil Participation in schools in Wales.

[The UNCRC in Wales](#): Shows links between WAG policies and the UNCRC.

[WAG Policy and Structures for Supporting Participation](#): Provides an overview for participants to take away with them.

Preparation

Photocopy [Matching Headings and Definitions](#) onto card and cut up.

Timings

20 - 25 minutes.

Participants

Participants work as a group and then in pairs.

Outline of Activity

Give each participant either a HEADING or a DEFINITION card. Ask participants to move around an open space and try to find their partner. There are 24 cards altogether. Adjust the number of cards to match the number of participants. You can duplicate some cards if your group is greater than 24. In case of an odd number you can join in yourself.

Once the partners have found one another they can work together for the next activity. Ask each partner to share their heading and definition with the group.

Show [Powerpoint slides 9-14](#) to explain how Pupil Participation and the UNCRC fit in with WAG policy.

Handouts

Participants may want an overview of policies to take away with them. The following have been prepared:

[The UNCRC in Wales](#): Shows links between WAG policies and the UNCRC.

[WAG Policy and Structures for Supporting Participation](#): Provides an overview for participants to take away with them.

Follow-up

[Activity 2b\): Mapping the Participative School](#). This activity gives participants an overview of what a Participative School looks like. The model was originally drawn up by WAG, and is re-produced in the 2010 Estyn Inspection Framework.

Thema 2

Sut beth yw Cyfranogiad Disgyblion?

Gweithgaredd 2(a)

Cyfateb Penawdau a Diffiniadau

Pwrpas

Darparu trosolwg o bolisi a strwythurau i gefnogi cyfranogiad yng Nghymru drwy gynnal gweithgaredd hwyliog. Mae hwn yn weithgaredd torri'r îâ defnyddiol i'w ddefnyddio fel cyflwyniad i sesiwn ac yn helpu pobl i ddod i adnabod ei gilydd. Mae'r cyflwyniad PowerPoint yn weithgaredd dilynol defnyddiol i atgyfnerthu'r hyn a ddysgwyd o'r gweithgaredd yma.

Adnoddau

[Cyfateb Penawdau a Diffiniadau.](#)

[Powerpoint 9 -13.](#) Mae'r cyflwyniad PowerPoint yn rhoi trosolwg o'r 'Stori Gyfranogi' gan ddarlunio'r strwythurau sydd yn eu lle i gefnogi Cyfranogiad Disgyblion mewn ysgolion yng Nghymru.

[CCUHP yng Nghymru:](#) Yn dangos cysylltiadau rhwng bolisiau LICC a CCUHP.

[Polisi a Strwythurau LICC i gefnogi Cyfranogiad:](#) Yn darparu trosolwg y gall cyfranogwyr ei gadw i gyfeirio ato.

Gwaith paratoi

Llungopio [Cyfateb Penawdau a Diffiniadau](#) ar gerdyn a'u torri i fyny.

Amser

20 - 25 munud.

Cyfranogwyr

Mae'r cyfranogwyr yn gweithio fel grŵp ac yna mewn paruau.

**Amlinelliad o'r
Gweithgaredd**

Rhowch gerdyn PENNAWD neu gerdyn DIFFINIAD i bob cyfranogwr. Gofynnwch i'r cyfranogwyr symud o gwmpas lle agored i geisio dod o hyd i'w partner. Mae yna gyfanswm o 24 o gardiau. Addaswch nifer y cardiau i gyd-fynd â nifer y cyfranogwyr. Gallwch ddyblygu rhai cardiau os oes mwy na 24 yn eich grŵp. Os oes yna odrif, gallwch ymuno eich hun.

Unwaith i'r partneriaid ddod o hyd i'w gilydd gallant weithio gyda'i gilydd ar y gweithgaredd nesaf. Gofynnwch i bob partner rannu ei bennawd a'i ddiffiniad gyda'r grŵp.

Dangoswch [sleidiau Powerpoint 9-14](#) i esbonio sut y mae Cyfranogiad Disgyblion a CCUHP yn cydfynd â pholisi LICC.

Taflenni

Mae'n bosibl y bydd y cyfranogwyr eisiau trosolwg o bolisiau i'w gadw. Mae'r canlynol wedi'u darparu:

[CCUHP yng Nghymru](#): Yn dangos cysylltiadau rhwng bolisiau LICC a CCUHP.

[Polisi a Strwythurau LICC i gefnogi Cyfranogiad](#): Yn darparu trosolwg y gall y cyfranogwyr ei gadw i gyfeirio ato.

Gwaith dilynol

Gweithgaredd 2b): Mapio'r Ysgol Gyfranogol.

Mae'r gweithgaredd yma'n rhoi trosolwg i'r cyfranogwyr o sut mae Ysgol Gyfranogol yn edrych. Cynhyrchwyd y model yn wreiddiol gan Lywodraeth Cynulliad Cymru ac fe gaiff ei atgynhyrchu yn Fframwaith Arolygu Estyn 2010.

Cyfateb Penawdau a Diffiniadau / Matching Headings and Definitions

**CCUHP (Confensiwn Cenhedloedd
Unedig ar Hawliau Plant)**

The UNCRC (United Nations Convention
on the Rights of the Child)

**Fframwaith rhyngwladol ar gyfer
hawliau plant.**

An international framework
for children's rights.

Comisiynydd Plant

Children's Commissioner

**Swydd a ariannir yn gyhoeddus gyda
chyfrifoldeb am amddiffyn hawliau
plant yn unol â CCUHP.**

A publicly funded post with responsibility
for protecting children's rights as set out
in the UNCRC.

Y Ddraig Ffyni

Funky Dragon

**Senedd Plant a Phobl Ifanc
yng Nghymru.**

The Children and Young People's
Assembly for Wales.

**Safonau Cyfranogaid Cenedlaethol
i Blant a Phobl Ifanc yng Nghymru**

The National Children and Young People's
Participation Standards for Wales

**Y mae'r saith safon yn seiliedig
ar egwyddorion cyfranogiad craidd
a gymeradwywyd gan bobl ifanc.**

The seven standards are based on the core
principles of participation and approved
by young people.

Partneriaethau Plant a Phobl Ifanc

Children and Young People's Partnerships

**Y mae'r partneriaethau hyn yn
trosglwyddo gwasanaethau lleol i blant
a phobl ifanc 0 - 19 blwydd oed.**

These partnerships plan and deliver local
services for children and young people
from 0 - 19 years.

Fforwm Ieuenctid

Youth Forum

**Y mae gan bob awdurdod lleol yng
Nghymru Fforwm Ieuenctid i alluogi
pobl ifanc 11 - 25 blwydd oed i gael
llais ar faterion sydd yn effeithio arnynt
megis tai, diogelwch cymunedol, iechyd.**

Each local authority area in Wales has a
Youth Forum to enable 11 - 25 year olds
to have their voices heard on issues that
affect them such as housing, community
safety, health.

Cyngor Ysgol

School Council

**Rhaid i bob ysgol gynradd, uwchradd
ac arbennig gael cyngor ysgol etholedig
sydd yn cwrdd yn rheolaidd.**

Every primary, secondary and special school
in Wales must have an elected school
council that meets regularly.

Disgybl Lywodraethwyr

Associate Pupil Governors

**Mewn ysgolion uwchradd gall y
cyngor ysgol enwebu dau aelod
o Flynyddoedd 11, 12, neu 13 i fod
yn Ddisgybl Lywodraethwyr (APGs).**

In secondary schools the school council
can nominate two of their members from
Years 11, 12 or 13 to be Associate Pupil
Governors (APGs).

**Adolygiad Cenedlaethol ar Ymddygiad
a Phresenoldeb**

National Behaviour and Attendance Review

**Adolygiad pwysig LICC ynglyn
â pholisi ysgol a wnaed gan gynnwys
barn plant a phobl ifanc.**

A major WAG review of policy in schools
that involved children and young people
giving their views.

Llwybrau Dysgu 14 - 19

14-19 Learning Pathways

**Disgwyliad gan LICC fod barn dysgwyr
yn cael ei hystyried wrth ddatblygu
cwr cwla yn lleol.**

WAG expectation that learners are
consulted when local area curricula
are developed.

**Fframwaith Effeithiolfrwydd
Disgyblion**

School Effectiveness Framework

**Prif bolisi addysg LICC sydd yn anelu at
wella dysgu a lles pob plentyn a person
ifanc oedran ysgol yng Nghymru.**

The major WAG education policy that
aims to improve learning and wellbeing
for all school aged children and young
people in Wales.

Estyn

**Swyddfa Arolygiaeth dros Addysg
a Hyfforddiant yng Nghymru.
Mae gofyn i arolygwyr Estyn 'wrando
ar ddysgwyr' yn ystod arolwg ysgol.**

The education and training inspectorate
for Wales. There is a requirement for Estyn
inspectors to 'listen to learners' during
school inspections.

Handout for Activity 2(a) The UNCRC in Wales

The **UN Convention on the Rights of the Child (UNCRC)** ensures that the rights of children are upheld throughout the world. Drawn up by member states of the UN in 1989 and ratified by the UK in December 1991, it contains 54 articles, 41 about rights of children and 13 about its implementation. The Convention came into force in the UK in January 1992.

The rights listed in the Convention cover a number of areas to help children to develop and thrive in a healthy way. These rights are:

- **Universal** - The same for everyone regardless of race, gender, religion, background, etc
- **Indivisible** - They are equally important and interdependent
- **Inalienable** - All human beings have rights and they cannot be taken away.

They are also **unconditional** - You do not have to behave in a certain way or qualify for them. You get them by simply being alive! By accepting rights for yourself you are also accepting them for everyone else and should not behave in a way that prevents others from enjoying their rights.

The rights in the UNCRC are important to make sure that children and young people:

- 1) are safe and are protected
- 2) are not discriminated against
- 3) have their best interests protected
- 4) have the things that they need (e.g. help and support) to survive and develop
- 5) have a say when decisions are being made that will affect them

In 2002 the Welsh Assembly Government reiterated its commitment to children's rights by setting out **Seven Core Aims** for children and young people. These core aims summarise the UNCRC and should underpin the working practice of any service or organisation working with children and young people in Wales.

WAG Core Aim All children and young people...	Link with UNCRC Articles
1. Have a flying start in life	Articles 3, 29 and 36
2. Have access to a comprehensive range of education, training and learning opportunities	Articles 23, 28, 29 and 32
3. Enjoy the best possible physical and mental, social and emotional health, including freedom from abuse, victimisation and exploitation	Articles 6, 18-20, 24, 26-29, 32-35, 37 and 40
4. Have access to play, leisure, sporting and cultural activities	Articles 15, 20, 29 and 31
5. Are listened to, treated with respect, and have their race and cultural identity recognised	Articles 2, 7, 8, 12-17 and 20
6. Have a safe home and a community that supports physical and emotional well-being	Articles 19, 20, 25, 27, 32- 35, 37 and 40
7. Are not disadvantaged by any type of poverty	Articles 6, 26, 2

The Welsh Assembly Government adopted the UNCRC in January 2004 as the basis of all its policies for children and young people and so is required to ensure the realisation of children and young people's rights as defined in the UNCRC articles. A proposed 'Rights of Children and Young Person's (Wales) Measure' is currently being developed in DCELLS.

For more information about the UNCRC visit: www.letsgetitright.co.uk.

Taflen am Weithgaredd 2(a) CCUHP yng Nghymru

Mae **Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)** yn sicrhau y caiff hawliau plant eu parchu drwy'r byd. Wedi ei lunio gan aelod-wladwriaethau'r CU yn 1989 a'i gadarnhau gan y DU ym mis Rhagfyr 1991, mae'n cynnwys 54 erthygl, 41 am hawliau plant ac 13 am ei weithrediad. Daeth y Confensiwn i rym yn y DU ym mis Ionawr 1992.

Mae'r hawliau a restrir yn y Confensiwn yn cynnwys nifer o feysydd i helpu plant i ddatblygu a ffynnu mewn ffordd iach. Mae'r hawliau yn:

- **Cyffredinol** - Yr un peth i bawb, ni waeth beth fo'u hil, rhyw, crefydd, gwleidyddiaeth ayb
- **Anwahanadwy** - Maent yr un mor bwysig ac yn ddibynnol ar ei gilydd
- **Anhrosglwyddadwy** - Mae gan bawb hawliau dynol ac ni ellir eu cymryd oddi arnoch

Maent hefyd yn **ddiamod** - nid oes rhaid ichi ymddwyn mewn ffordd benodol neu gymhwyso i'w derbyn. Mae bod yn fyw yn ddigon! Drwy dderbyn hawliau i chi'ch hun, rydych hefyd yn eu derbyn ar gyfer pawb arall ac ni ddylech ymddwyn mewn ffordd sy'n atal eraill rhag mwynhau eu hawliau.

Mae'r hawliau yn y Confensiwn yn bwysig er mwyn sicrhau bod plant a phobl ifanc:

- 1) yn ddiogel ac yn cael eu hamddiffyn
- 2) heb orfod dioddef gwahaniaethu yn eu herbyn
- 3) yn siwr y bydd eu buddiannau yn cael eu gwarchod
- 4) yn cael yr hyn sydd ei angen arnynt (ee cymorth a chefnogaeth) i oroesi a datblygu
- 5) yn cael lleisio eu barn ynghylch penderfyniadau a fydd yn effeithio arnynt.

Yn 2002 ailadroddodd Llywodraeth Cynulliad Cymru ei hymrwymiad i hawliau plant drwy osod **Saith Nod Craidd** i blant a phobl ifanc. Y mae'r saith nod craidd hyn yn crynhoi CCUHP, ac fe ddylent fod yn sail i arferion gwaith unrhyw wasanaeth neu sefydliad sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc yng Nghymru.

Nod Craidd LICC Dylai plant a phobl ifanc gael...	Cyswllt gydag Erthyglau CCUHP
1. Dechrau da mewn bywyd	Erthyglau 3, 29 a 36
2. Mynediad at ystod gynhwysfawr o gyfleoedd addysg, hyfforddiant a dysgu	Erthyglau 23, 28, 29 a 32
3. Yr iechyd corfforol a meddyliol, cymdeithasol ac emosiynol gorau posibl, gan gynnwys rhyddid rhag camdriniaeth, erledigaeth ac ecsploetiaeth	Erthyglau 6, 18-20, 24, 26-29, 32-35, 37 a 40
4. Mynediad at weithgareddau chwarae, hamdden, chwaraeon a diwylliannol	Erthyglau 15, 20, 29 a 31
5. Eu trin gyda pharch, yn cael pobl i wrando arnynt, gan gydnabod eu hil a'u hunaniaeth ddiwylliannol	Erthyglau 2, 7, 8, 12-17 a 20
6. Cartref a chymuned ddiogel sy'n cefnogi lles corfforol ac emosiynol	Erthyglau 19, 20, 25, 27, 32-35, 37 a 40
7. Bywyd sydd heb anfantais oherwydd unrhyw fath o dlodi	Erthyglau 6, 26, 27, 28

Mabwysiadodd Lywodraeth Cynulliad Cymru y CCUHP ym mis Ionawr 2004 fel sail i'w holl bolisïau ar gyfer plant a phobl ifanc ac felly mae angen iddi sicrhau ei bod yn barod i weithredu hawliau plant a phobl ifanc fel y'u diffinnir yn erthyglau'r CCUHP. Mae gwaith i ddatblygu Mesur arfaethedig 'Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru)' ar y gweill yn APADGOS ar hyn o bryd.

Am fwy o wybodaeth ar y CCUHP ewch i: www.ccuhpwgneudpethauniawn.co.uk

Handout for Activity 2(a) WAG policy and structures for supporting participation

- **UNCRC;** The United Nations Convention on the Rights of the Child is an international agreement that protects the human rights of children under the age of 18. The Welsh Assembly Government has shown its commitment to the convention by adopting it as the basis for policy making for children and young people 0-25 in Wales; for more details visit www.letsgetitright.co.uk. See also the Handout 'The UNCRC in Wales'.and the [Powerpoint presentation on the UNCRC](#).
- **Children's Commissioner:** a publicly funded post with responsibility for protecting children's rights as set out in the Convention on the Rights of the Child. Peter Clarke was the 1st Commissioner in Wales, from the introduction of the post in 2001 until his death in 2007. The interview process was notable for including children as panelists alongside adults. Keith Towler became Wales' second Children's Commissioner on 1 March 2008. www.childcom.org.uk
- **Funky Dragon:** the Children and Young People's Assembly for Wales: it is a peer-led organisation which provides opportunities for young people up to the age of 25 to have their voices heard on issues that affect them. It works closely with the Welsh Assembly Government and youth fora run by unitary authorities, enabling it to influence decision making at different political levels. www.funkydragon.org
- **The National Children and Young People's Participation Standards:** launched in January 2007, the seven standards are based on the core principles of participation and approved by young people. They provide a means for assessing participatory practice.
- **Children and Young People's Partnerships:** plan and deliver local services for children and young people from 0-19 years. The plans identify desired outcomes and priorities for children and young people under each of the Welsh Assembly Government's seven core aims which are based on the UNCRC. See the Handout 'The UNCRC in Wales'
- **Youth Forum:** each local authority in Wales has a Youth Forum to enable 11 - 25 year olds to have their voices heard on issues that affect them such as housing, community safety, health.
- **School Council Regulations (2005)** - every primary, secondary and special school in Wales must have a school council. Schools must:
  - Hold at least six school council meetings a year. Ideally these should be evenly spread out so that a meeting is held at least once every half term.
  - Make sure that all members of the school council are registered pupils of the school.
  - Make arrangements for elections to the school council to take place through secret ballot.
  - Make arrangements so that all year groups can be represented on the school council. (This does not have to apply to special schools).

- Ensure that pupils in Special Needs Resource Bases in mainstream schools can be represented on the school council.
- Ensure that any matter referred to the headteacher or the governing body by the school council receives a response.
- Make sure that all school councils meetings are supervised by an adult.
- **Associate Pupil Governors**; in secondary schools the school council can nominate two of their members from Years 11, 12 or 13 to be Associate Pupil Governors (APGs). The school governing body must accept these nominations. APGs are the voice of the school council at governing body meetings and in turn communicate matters from the governing body to the school council. For more details visit: www.pupilvoicewales.org.uk
- **National Behaviour and Attendance Review (NBAR)**; an example of a major WAG review of policy in schools that involved children and young people giving their views.
- **14-19 LearningPathways**: WAG expectation that learners are consulted when local area curricula are developed.
- **School Effectiveness Framework (SEF)**: an example of a major WAG education policy that promotes pupil participation.
- **Estyn**: a requirement to 'listen to learners' during school inspections. Key message: increasingly policy, structures and practice are changing to ensure the full participation of children and young people.

Taflen am Weithgaredd 2(a): Polisi a Strwythurau LICC i Gefnogi Cyfranogiad

- **CCUHP** - Cytundeb rhyngwladol yw Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn sydd yn amddiffyn hawliau dynol plant o dan oedran 18 blwydd oed. Y mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi dangos ei ymrwymiad i'r confensiwn trwy ei fabwysiadu yn sail i'w bolisiau ar gyfer plant a phobl ifanc 0 - 25 yng Nghymru; am fwy o fanylion ewch i www.ccuhpwgwneudpethauniawn.co.uk. Gweler hefyd y Daflen 'CCUHP yng Nghymru' a'r Cyflwyniad PowerPoint ar CCUHP.
- **Comisiynydd Plant** - swydd a ariennir yn gyhoeddus gyda chyfrifoldeb dros amddiffyn hawliau plant fel y'i nodir yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn. Peter Clarke oedd Comisiynydd Plant cyntaf Cymru, o 2001 pan gyflwynwyd y swydd am y tro cyntaf hyd at ei farwolaeth yn 2007. Bu'r broses o gyfweld yn nodedig gan iddi gynnwys plant ac oedolion ar y panel. Daeth Keith Towler yn ail Gomisiynydd Plant Cymru ar 1 Mawrth 2008. www.complantcymru.org.uk
- **Y Ddraig Ffyndi** - Cynulliad Plant a Phobl Ifanc Cymru; mae'n sefydliad a arweinir gan gyfoedion sy'n darparu cyfleoedd i bobl ifanc hyd at 25 oed leisio'u barn ar faterion sy'n effeithio arnyn nhw. Mae'n gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cynulliad Cymru a'r fforymau ieuenctid sy'n cael eu rhedeg gan yr awdurdodau unedol, sy'n ei alluogi i ddylanwadu ar y broses o wneud penderfyniadau ar wahanol lefelau gwleidyddol. www.funkydragon.org
- **Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol Plant a Phobl Ifanc**; fe'i lansiwyd yn Ionawr 2007, mae'r saith safon yn seiliedig ar egwyddorion craidd cyfranogiad ac wedi eu cymeradwyo gan bobl ifanc. Maent yn fodd o asesu arferion cyfranogol.
- **Partneriaethau Plant a Phobl Ifanc**; yn cynllunio a chyflwyno gwasanaethau lleol i blant a phobl ifanc 0-19 mlwydd oed. Y mae'r cynlluniau yn enwi'r deilliannau a'r blaenoriaethau a chwenychir i blant a phobl ifanc o dan bob un o saith amcan craidd Llywodraeth Cynulliad Cymru, sydd yn seiliedig ar CCUHP. Gweler y Daflen 'CCUHP yng Nghymru'.
- **Fforwm Ieuenctid**; mae gan bob awdurdod lleol yng Nghymru Fforwm Ieuenctid i alluogi pobl 11-25 mlwydd oed i leisio'u barn ar faterion sy'n effeithio arnyn nhw fel tai, diogelwch cymunedol, iechyd.
- **Rheoliadau Cynghorau Ysgol** (2005) - rhaid i bob ysgol gynradd, uwchradd ac ysgol arbennig yng Nghymru gael cyngor ysgol. Rhaid i ysgolion:
  - Gynnal o leiaf chwe chyfarfod cyngor ysgol bob blwyddyn. Yn ddelfrydol dylai'r rhain fod wedi eu rhannu'n gyson fel bod un cyfarfod yn cael ei gynnal o leiaf unwaith bob hanner tymor.
  - Sicrhau bod holl aelodau'r cyngor ysgol yn ddisgyblion cofrestredig yn yr ysgol.

- Gwneud trefniadau fel bod aelodau'n cael eu hethol i'r cyngor ysgol drwy bleidlais gudd.
- Gwneud trefniadau sy'n golygu y caiff pob grŵp blwyddyn ei gynrychioli ar y cyngor ysgol (Does dim rhaid i hyn ddigwydd mewn ysgolion arbennig).
- Sicrhau y gall disgyblion o Ganolfannau Adnoddau Anghenion Arbennig mewn ysgolion prif ffrwd gael eu cynrychioli ar y cyngor ysgol.
- Sicrhau bod unrhyw fater a gyfeirir at y pennaeth neu'r corff llywodraethu gan y cyngor ysgol yn cael ymateb.
- Gwneud yn siŵr y caiff holl gyfarfodydd cyngorau ysgol eu goruchwyllo gan oedolyn.
- **Disgybl Lywodraethwyr Cyswllt**; mewn ysgolion uwchradd gall y cyngor ysgol enwebu dau aelod o Flynyddoedd 11, 12 neu 13 i fod yn Ddisgybl Lywodraethwyr Cyswllt (DLC) ar gorff llywodraethu'r ysgol. Rhaid i gorff llywodraethu'r ysgol dderbyn yr enwebiadau hyn. Y DLC yw llais y cyngor ysgol yng nghyfarfodydd y corff llywodraethu ac yn eu tro maent yn cyfathrebu materion o'r corff llywodraethu i'r cyngor ysgol. Am fwy o fanylion ewch i: www.llaisdisgyblioncymru.org.uk
- **Adolygiad Cenedlaethol o Ymddygiad a Phresenoldeb** (ACYP); enghraifft o brif arolwg polisi mewn ysgolion gan LCC a oedd yn cynnwys barn plant a phobl ifanc.
- **Llwybrau Dysgu 14-19**; LCC yn disgwyl bod ymgynghori â dysgwyr yn digwydd wrth i gwricwla ardal leol gael eu datblygu.
- **Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion** (FfEY) - enghraifft o un o brif polisiâu addysg LCC sy'n hyrwyddo cyfranogiad y disgybl.
- **Estyn** - gofyniad i 'wrando ar ddysgwyr' yn ystod arolygon ysgol. **Neges allweddol:** yn fwyfwy, mae polisiâu, strwythurau ac arferion yn newid i sicrhau bod plant a phobl ifanc yn cyfranogi'n llawn.

Theme 2

What does Pupil Participation Look Like?

Activity 2(b)

Mapping the Participative School

Purpose

To help participants understand what a Participative School can look like by examining the Welsh Assembly Government's participative school model and considering how well the schools they know are doing. This map is included in the new Estyn Framework for school inspection.

Resources

[The Participative School Overview](#).

Preparation

Print out a copy of [The Participative School Overview](#) for each participant.

Timings

30 minutes.

Participants

Participants work in groups of four.

Outline of Activity

Give out copies of [The Participative School Overview](#) to each participant. Give them a chance to look at it for a few minutes.

Group participants into groups of four. Ask them to discuss each of the main headings on the map:

- Learning and Teaching
- Whole School Participation
- Wider Community Links
- Governing Body
- Staff Awareness and Training

Where do they think the schools they are familiar with are at in terms of these headings?

Ask each group to report back on ONE of the headings to the whole group.

Follow-up

Activity 2c): Participation Statements. At this stage it can be useful for participants to explore their own attitudes and values towards Pupil Participation. This activity is a good way to facilitate that process.

Thema 2

Sut beth yw Cyfranogiad Disgyblion?

Gweithgaredd (2b)

Mapio'r Ysgol Gyfranogol

Pwrpas

Helpu'r cyfranogwyr i ddeall sut y gall Ysgol Gyfranogol edrych drwy archwilio model Llywodraeth Cynulliad Cymru o ysgol gyfranogol ac ystyried pa mor dda mae'r ysgolion sy'n gyfarwydd iddyn nhw'n ei wneud. Mae'r map yma wedi'i gynnwys yn Fframwaith newydd Estyn ar gyfer arolygu ysgolion.

Adnoddau

[Trosolwg o'r Ysgol Gyfranogol](#).

Gwaith paratoi

Argraffu copi o'r [Trosolwg o'r Ysgol Gyfranogol](#) i bob cyfranogwr.

Amser

30 munud.

Cyfranogwyr

Mae'r cyfranogwyr yn gweithio mewn grwpiau o bedwar.

Amlinelliad o'r Gweithgaredd

Rhowch gopi o'r [Trosolwg o'r Ysgol Gyfranogol](#) i bob cyfranogwr. Rhowch gyfle iddyn nhw edrych arno am ychydig funudau.

Rhowch y cyfranogwyr mewn grwpiau o bedwar. Gofynnwch iddyn nhw drafod pob un o'r prif benawdau ar y map:

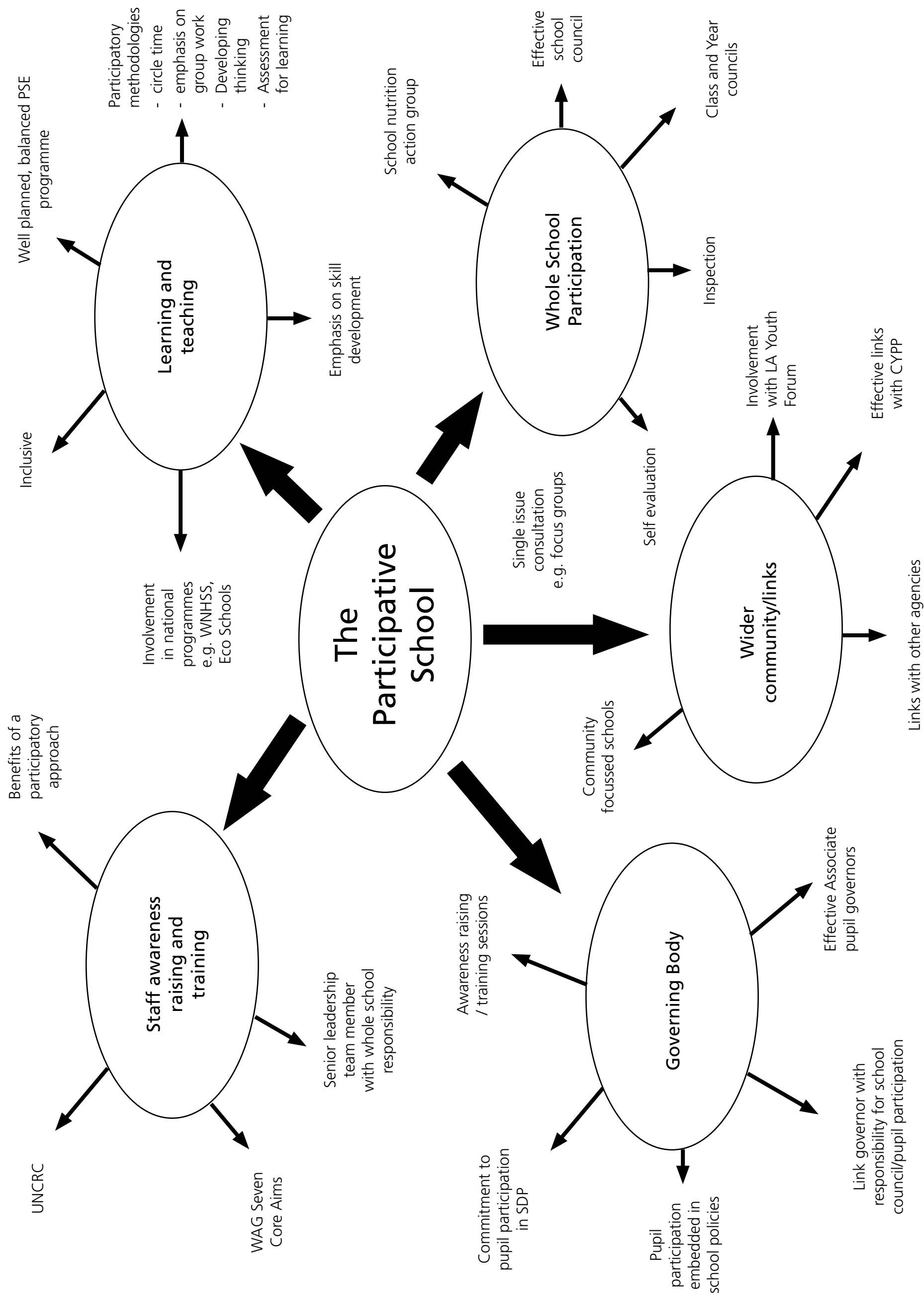
- Dysgu ac Addysgu
- Cyfranogi Ysgol Gyfan
- Cysylltiadau â'r Gymuned Ehangach
- Corff Llywodraethu
- Ymwybyddiaeth a Hyfforddi Staff

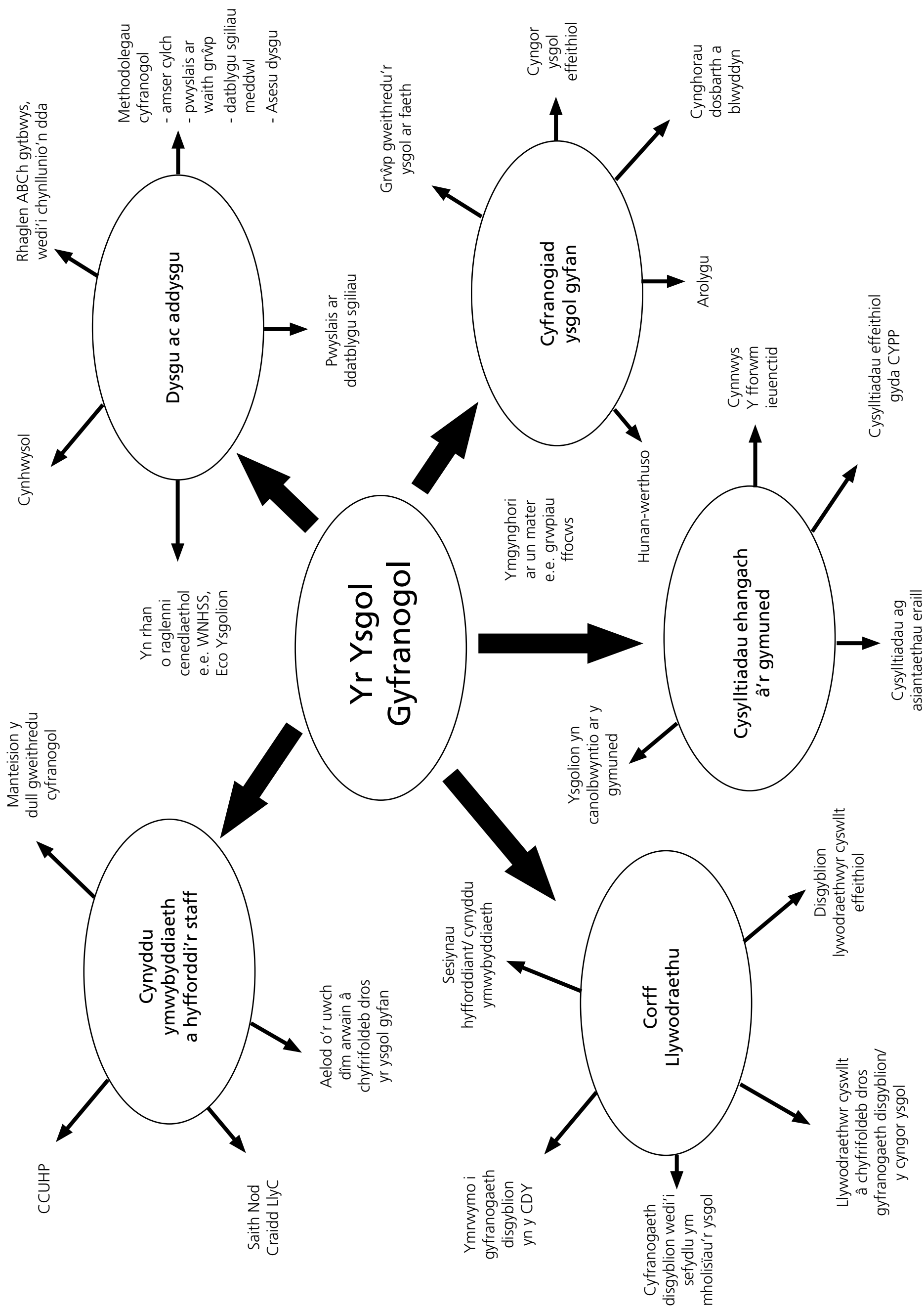
Lle mae'r ysgolion sy'n gyfarwydd iddyn nhw wedi cyrraedd o ran y penawdau yma, yn eu tyb nhw?

Gofynnwch i bob grŵp adrodd yn ôl i'r grŵp cyfan ar UN o'r penawdau.

Gwaith dilynol

Gweithgaredd 2c): Datganiadau Cyfranogiad. Gall fod yn ddefnyddiol i gyfranogwyr archwilio eu hagweddau a'u gwerthoedd eu hunain o ran Cyfranogiad Disgyblion yn awr. Mae'r gweithgaredd yma'n ffordd dda o hwyluso'r broses honno.

Theme 2

What does Pupil Participation Look like?

Activity 2(c)

Participation Statements

Purpose

For participants to identify similarities and differences in their responses to key statements about pupil participation. This activity is a good way to air participants' views about different aspects of pupil participation.

Resources

[Strongly Agree and Strongly Disagree cards](#).
[Pupil Participation Statements](#).

A rope to lay across the floor or Masking Tape.

Preparation

Download the [Strongly Agree and Strongly Disagree cards](#) and print them out.

Print out the [Pupil Participation Statements](#).

Timings

20-30 minutes.

Participants

The participants should work together as a whole group.

Outline of Activity

- Prepare two A4 cards - '[Strongly Agree](#)' and '[Strongly Disagree](#)'. Lay a rope or tape a line across the floor to represent a continuum and place the cards at either end of the rope designating whether they agree or disagree with a given statement.
- Read out a [Pupil Participation Statement](#) of your choice and ask participations to place themselves on the continuum in accordance with whether and how strongly they agree/disagree with the statement.
- Ask participants to discuss with those nearest to them why they have chosen to stand where they are.
- Ask participants to justify their position and try to persuade other participants to their point of view. Do people want to change their position on the line?
- Repeat with up to 3 other statements of your choice.

Follow-up

Activity 2d): Analysing Estyn's Pupil survey. The questionnaire produced by Estyn for pupils to fill in during the lead-up to inspections gives a very good indicator of what Estyn is looking for in a participative school.

Thema 2

Sut beth yw Cyfranogiad Disgyblion?

Gweithgaredd 2(c)

Datganiadau Cyfranogiad

Pwrpas

I'r cyfranogwyr nodi'r hyn sy'n debyg a'r hyn sy'n wahanol yn eu hymatebion i ddatganiadau allweddol am gyfranogiad disgyblion.

Adnoddau

Cardiau Cytuno'n Gryf ac Anghytuno'n Gryf.

Datganiadau Cyfranogiad Disgyblion.

Rhaff i'w osod ar y llawr neu Dâp Gludog (Masking Tape)

Gwaith paratoi

Lawrlwythwch y cardiau [Cytuno'n Gryf ac Anghytuno'n Gryf](#) a'u hargraffu.

Argraffwch y [Datganiadau Cyfranogiad Disgyblion](#).

Amser

20-30 munud.

Cyfranogwyr

Dylai'r cyfranogwyr weithio gyda'i gilydd fel grŵp cyfan.

Amlinelliad o'r Gweithgaredd

- Paratowch ddau gerdyn A4 - '[Cytuno'n Gryf](#) ac '[Anghytuno'n Gryf](#)'. Rhewch raff neu dâp gludog ar draws y llawr i gynrychioli continwwm a rhewch y cardiau'r naill ochr a'r llall i'r rhaff i ddangos a ydynt yn cytuno neu'n anghytuno â datganiadau.
- Darllenwch [Ddatganiad Cyfranogiad Disgyblion](#) o'ch dewis a gofynnwch i'r rhai sy'n cymryd rhan osod eu hunain ar y continwwm yn ôl a ydynt yn cytuno/ anghytuno â'r datganiad, ac i ba raddau.
- Gofynnwch i'r rhai sy'n cymryd rhan drafod gyda'r rhai nesaf atynt pam y maen nhw wedi dewis sefyll lle maen nhw.
- Gofynnwch i'r rhai sy'n cymryd rhan gyfiawnhau eu safbwynt a cheisio perswadio cyfranogwyr eraill o'u safbwynt. A yw pobl am newid eu safle ar y llinell?
- Gwnewch hyn eto gyda hyd at 3 datganiad arall o'ch dewis.

Gwaith dilynol

Gweithgaredd 2d): Dadansoddi Arolwg Disgyblion Estyn.

Y mae'r arolwg a gynhyrchwyd gan Estyn i'w lenwi gan ddisgyblion wrth arwain i fyny at arolygiadau yn ddangosydd da iawn o'r hyn y mae Estyn yn edrych amdani mewn ysgol gyfranogol.

Cytuno'n Gryf

Strongly Agree

Anghytuno'n Gryf

Strongly Disagree

Gosodiadau Cyfranogiad Disgyblion

Pupil Participation Statements

1. Mae cyfranogiad yn nodwedd hanfodol o addysgu a dysgu da.
Participation is an essential feature of good teaching and learning.
2. Mae'n beth da i ddisgyblion ymwneud â'u dysgu eu hunain fel cyd-adeiladwyr gydag athrawon.
It's a good thing for pupils to be involved as co-constructors with teachers of their own learning.
3. Dim ond drwy'r Cyngor Ysgol y dylai cyfranogiad y disgybl ddigwydd.
Pupil participation should only be done through School Councils.
4. Dylai disgyblion fod yn rhan o'r broses o recriwtio staff.
Pupils should be involved in staff recruitment.
5. Dylai disgyblion fod yn rhan o waith ymchwil yn eu hysgolion fel rhan o wella ysgol.
Pupils should be involved in research in their schools as part of school improvement.
6. Mae gweithredu cyfranogiad y disgybl yn golygu llawer o waith ychwanegol i athrawon ac i lywodraethwyr.
Implementing pupil participation means a lot of extra work for teachers and governors.
7. Dylai pob disgybl gael cyfleoedd i gyfranogi beth bynnag fo ei oedran, ei allu neu ei gefndir.
All pupils should have opportunities to participate, regardless of their age, ability or background.
8. Mae cyfranogiad y disgybl ynglyn ag ymgynghori gyda disgyblion a darganfod eu barn am bethau sydd yn effeithio arnynt yn yr ysgol.
Pupil participation is about consulting with pupils and finding out their views on things that affect them in school.
9. Mae sôn am gyfranogiad y disgybl yn iawn - ond beth am hawilau athrawon?!
Pupil participation is all well and good - but what about the rights of teachers?!

Theme 2

What does Pupil Participation look like?

Activity 2(d)

Analysing Estyn's Pupil Survey

Purpose

To understand what Estyn want to know about pupils' experiences of school life

Resources

[Estyn Pupils' Survey](#). (see [Activity 1e](#))

NB You may want to introduce this activity with [Powerpoint slides 6-8](#), which provides an overview of Estyn's Framework for inspecting Learner Voice.

Preparation

Photocopy a copy of [Estyn: Pupils' Survey](#) for each participant.

Timings

20 minutes.

Participants

Participants to work in pairs.

Outline of Activity

Give each participant a copy of [Estyn's pupils' survey](#) and ask them to work in pairs to discuss how they think pupils in their school or a school they know would respond to the survey.

Ask pairs to consider the following question:

What does the survey reveal about Estyn's key concerns with regard to pupil participation?

Put participants into groups of four to share their ideas.

Each group should report back ONE point from their discussion to the whole group.

Follow-up

[Activity 2e\):Hart's Ladder](#). This is an excellent activity for participants to get a good understanding of what Pupil Participation might look like in practice in a school setting. Participants are asked to look at a series of school case studies and decide what levels of participation they represent.

Thema 2

Sut beth yw Cyfranogiad Disgyblion?

Gweithgaredd (2d)

Dadansoddi Arolwg Disgyblion Estyn

Pwrpas

Deall yr hyn mae Estyn am ei wybod am brofiadau disgyblion o fywyd ysgol

Adnoddau

[Arolwg Disgyblion: Estyn](#). (Gweler [Gweithgaredd 1e](#))

DS Gallwch gyflwyno'r gweithgaredd hwn trwy ddangos [sleidiau Powerpoint 6-8](#), sydd yn rhoi trosolwg o Fframwaith Estyn ar gyfer arolygu Llais y Disgybl.

Gwaith paratoi

Llungopi o [Arolwg Disgyblion: Estyn](#) ar gyfer pob cyfranogwr.

Amser

20 munud.

Cyfranogwyr

Y cyfranogwyr i weithio mewn parau.

Amlinelliad o'r Gweithgaredd

Rhowch gopi o [Arolwg Disgyblion Estyn](#) i bob cyfranogwr a gofyn iddynt weithio mewn parau i drafod sut y byddai disgyblion yn eu hysgol, neu ysgol sy'n gyfarwydd iddynt, yn ymateb i'r arolwg, yn eu tyb nhw.

Gofynnwch i'r parau ystyried y cwestiwn canlynol:

Beth mae'r arolwg yn ei ddatgelu am brif bryderon Estyn o ran cyfranogiad disgyblion?

Rhowch y cyfranogwyr mewn grwpiau o bedwar i rannu eu syniadau. Dylai pob grŵp gyflwyno UN pwynt o'u trafodaeth i'r grŵp cyfan.

Gwaith dilynol

[Gweithgaredd 2e](#): [Ysgol Hart](#). Dyma weithgaredd rhagorol i'r cyfranogwyr gael dealltwriaeth dda o ffurf bosibl Cyfranogiad Disgyblion mewn ysgol. Gofynnir i'r cyfranogwyr edrych ar gyfres o astudiaethau achos mewn ysgolion a phenderfynu pa lefelau o gyfranogi y maent yn eu cynrychioli.

Theme 2

What does Pupil Participation Look Like?

Activity 2(e)

Hart's Ladder of Participation

Purpose

To give participants the opportunity to use Hart's Ladder of Participation to evaluate a range of scenarios depicting different levels of pupil participation. Hart's Ladder is a way of evaluating to what extent children and young people are genuinely involved in planning and decision-making.

Resources

[16 Pupil Participation scenarios](#), photocopied onto card and cut up.

Visual representation of the [rungs of Hart's Ladder](#).

[Handout 'Hart's Ladder of Participation'](#).

[Powerpoint Slide 15](#).

Preparation

Prepare a vertical representation of [Hart's ladder](#) on the wall/floor in a position that is visible to the whole group.

Prepare a set of [Pupil Participation scenarios](#).

Timings

30 - 40 minutes.

Participants

Participants work in pairs or groups of 3 and then discuss as a whole group.

Outline of Activity

Briefly explain that there are various models which can be used to 'measure' participation and that Hart's ladder is the method used in this activity. For more information on models of participation, refer participants to: <http://www.pupilvoicewales.org.uk/grown-ups/about-us/what-is-participation/>

Show [Powerpoint Slide 15](#) and briefly explain Hart's ladder.

Lay out the 'rungs' of the ladder on the floor from 1-8.

Arrange the participants into groups of two-three.
Randomly give each group one or two of the [16 scenarios](#) to look at together. Ensure all of the scenarios are considered. Most of the scenarios are drawn from real schools in Wales.

Ask the groups to discuss their scenarios and agree where to place them on the ladder.

After all of the scenarios have been placed on to the rungs of the ladder, read each scenario in turn and ask the group who discussed it to justify their reasons for placing it at a certain level on the ladder.

Ask the whole group what would need to happen to 'move' the scenario up the ladder.

Key messages:

- To comply with Article 12 of the UNCRC, schools should be working at rung 4 of Hart's ladder of participation or above.
- Levels of pupil participation may vary within a school, according to several factors, including leadership, staff awareness and understanding, and context. Participants should aim at consistent good practice.
- The age and ability of pupils should not be barriers to participation. All pupils can participate at the higher levels, given appropriate support and training.
- Encourage participants to consider that **all** pupils can be involved in initiatives such as co-construction of the curriculum, as pupil researchers and in consultative and democratic processes such as school councils, eco-committees, etc.

Give out a copy of the handout '[Hart's Ladder of Participation](#)' to each participant to take away with them.

Follow-up

Activity 2f): Understanding the Pupil SEF. This activity looks at 'School Effectiveness - What does it mean for You?' - a leaflet written with and for pupils to show how they can be involved in implementing the School Effectiveness Framework. It will help participants to assess to what extent pupils are actively involved in developing key areas of school life.

Thema 2

Sut beth yw Cyfranogiad Disgyblion?

Gweithgaredd 2(e)

Ysgol Gyfranogiad Hart

Pwrpas

Rhoi cyfle i'r cyfranogwyr ddefnyddio Ysgol Gyfranogiad Hart i werthuso amrywiaeth o senarios sy'n darlunio gwahanol lefelau o gyfranogi gan ddisgyblion. Y mae Ysgol Hart yn ffordd o werthuso i ba raddau mae plant a phobl ifanc yn ymwneud â chynllunio a gwneud penderfyniadau mewn gwirionedd.

Adnoddau

[16 senario Cyfranogiad Disgyblion](#), wedi'u llungopïo ar gerdyn a'u torri allan.

[Cynrychioliad gweledol o ffyn Ysgol Hart.](#)

Taflen '[Ysgol Gyfranogiad Hart](#)'.

[Sleid Powerpoint rhif 15.](#)

Gwaith paratoi

Paratowch gynrychioliad fertigol o Ysgol Hart ar y wal/llawr mewn safle sy'n amlwg i'r grŵp cyfan.

Paratowch set o [senarios Cyfranogiad Disgyblion](#).

Amser

30 - 40 munud.

Cyfranogwyr

Y cyfranogwyr i weithio mewn parau neu grwpiau o 3 ac yna i drafod fel grŵp cyfan.

Amlinelliad o'r Gweithgaredd

Eglurwch yn fyr fod yna amrywiaeth o fodelau y gellir eu defnyddio i 'fesuro' cyfranogiad ac mai Ysgol Hart yw'r dull a gaiff ei ddefnyddio yn y gweithgaredd hwn. Am ragor o wybodaeth am fodelau cyfranogi, cyfeiriwch y cyfranogwyr at: <http://www.llaisdisgyblioncymru.org.uk/oedolion/amdanon-ni/beth-yw-cyfranogi/>

Dangoswch [sleid Powerpoint rhif 15](#) ac eglurwch Ysgol Hart yn fyr.

Gosodwch 'ffyn' yr ysgol ar lawr o 1-8.

Trefnwch y cyfranogwyr mewn grwpiau o ddau neu dri. Rhowch un neu ddau o'r [16 senario](#) ar hap i bob grŵp edrych arnynt gyda'i gilydd. Gwnewch yn siŵr eu bod yn ystyried pob senario. Mae'r rhan fwyaf o senarios yn dod o ysgolion go iawn yng Nghymru.

Gofynnwch i'r grwpiau drafod eu senarios a chytuno lle i'w gosod ar yr ysgol.

Ar ôl gosod y senarios i gyd ar ffyn yr ysgol, darllenwch bob senario yn ei dro a gofynnwch i'r grŵp fu'n ei drafod gyfiawnhau pam eu bod wedi'i roi ar safle arbennig ar yr ysgol.

Gofynnwch i'r grŵp cyfan beth fyddai'n rhaid digwydd er mwyn 'symud' y senario i fyny'r ysgol.

Prif negeseuon:

- I gyflawni Erthygl 12 o Gonfensiwn Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, dylai ysgolion fod yn gweithio ar ris 4 Ysgol Gyfranogiad Hart neu yn uwch.
- Gall lefelau o gyfranogiad disgyblion amrwyio o fewn ysgol, yn ôl nifer o ffactorau, gan gynnwys arweinyddiaeth, ymwybyddiaeth ac hyfforddiant staff, a'r cyd-destun. Dylai cyfranogwyr anelu at arfer da cyson.
- Ni ddylai oedran na gallu disgyblion fod yn rhwystr i gyfranogiad. Gall pob disgybl gyfranogi ar y lefelau uwch, gyda chefnogaeth ac hyfforddiant priodol.
- Anogwch gyfranogwyr i ystyried y gall **pob** disgybl gyfrannu at fentrau megis cyd-lunio'r cwricwlwm, fel ymchwilwyr ac mewn prosesau ymgynghorol a democrataidd gan gynnwys cyngorau ysgol, eco-bwyllgorau ac ati.

Dosbarthwch gopi o daflen '[Ysgol Gyfranogiad Hart](#)' i bob cyfranogwr.

Gwaith dilynol

Gweithgaredd 2f): Deall Fersiwn Disgyblion o'r FfE. Y mae'r gweithgaredd hwn yn edrych ar 'Effeithiolrwydd Ysgolion - Beth mae'n ei olygu i Chi?' - taflen a ysgrifenydd gyda ac ar gyfer disgyblion i ddangos sut y gallant ymwneud â gweithredu'r Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion. Bydd o gymorth i gyfranogwyr wrth asesu i ba raddau y mae disgyblion yn ymwneud yn weithredol â datblygu meysydd allweddol o fywyd ysgol.

Scenarios 'Ysgol Hart' / 'Hart's Ladder'

1.

Mae disgybl yn dechrau deiseb am fater y maent yn teimlo'n gryf amdano. Maent yn casglu enwau yn yr ysgol, yn cael sylw yn y wasg ac yn cael y mater wedi ei drafod yn y Cynulliad Cenedlaethol yn y pen draw.

A pupil starts a petition about an issue they feel strongly about. They collect signatures in school, get media coverage and eventually have the issue debated in the National Assembly.

2.

Yn ystod y broses recriwtio am ddirprwy bennaeth newydd, gofynnir i'r cyngor ysgol drafod y meini prawf ar gyfer y fanyleb ac i gymryd rhan yn y broses o gyfnewid.

During the recruitment process for a new deputy head, the school council is asked to discuss the criteria of the person specification and take part in the interview process.

3.

Cynhaliodd Ysgol Gyfun Olchfa arolwg o Flwyddyn 8 a Blwyddyn 10 i gyd i weld ba strategaethau dysgu yr oedd yn well ganddynt a pha rai yr oeddynt yn dod ar eu traws amlaf. Darparodd y canlyniadau agenda i'r staff ystyried sut y gallent addasu eu haddysgu mewn ffordd a fyddai'n cyd-fynd mewn ffordd fwy effeithiol â strategaethau dysgu dewisol y disgyblion.

Olchfa Comprehensive School surveyed the whole of Year 8 and Year 10 to find out what learning strategies they preferred and which they experienced most often. The outcomes provided an agenda for staff to consider how they could match their teaching more effectively to the pupils' preferred learning strategies.

4.

Gofynnodd athro gwyddoniaeth blwyddyn 9 i'w ddisgyblion helpu iddo gynllunio modiwl gwyddoniaeth. Roedd llawer o gynnwys yn y modiwl i'w drin a'i drafod mewn 9 wythnos. Gweithiodd y disgyblion a'r athro gyda'i gilydd i gynllunio'r modiwl. Pennodd y disgyblion dasgau gwaith cartref, strategaethau dysgu a phenderfynasant sut y gellid defnyddio mewnwyd yr ysgol i gefnogi eu dysgu. Cytunwyd ar dasgau asesu cymheiriaid.

A year 9 science teacher asked his pupils to help him plan a science module. The module had a lot of content to be covered in 9 weeks. Pupils and teacher worked together to plan the module. Pupils decided homework tasks, learning strategies and how the school's intranet could be utilized to support their learning. Peer assessment tasks were agreed.

5.

Yn ystod arolwg yr ysgol gofynnodd aelodau'r cyngor ysgol a allant gyflwyno canfyddiadau eu harolwg bwllo i'r arolygwyr.

During an inspection of the school, school council members asked if they could present the findings of their bullying survey to the inspectors.

6.

Mae gan gorff llywodraethu'r ysgol ddau ddisgybl lywodraethwr cyswllt. Yr oedolion sy'n penderfynu pryd y caiff cyfarfodydd eu cynnal a'r eitemau ar yr agenda.

The school governing body has two associate pupil governors. The adults decide when meetings are held and the agenda items.

7.

Mae gan ysgol gynradd Tre Uchaf brosiect 'disgybl-llysgennad' gyda phum ysgol yn eu clystrwr. Bob wythnos, am bum wythnos, mae grŵp o bedwar o ddisgyblion (dau o Flwyddyn 2 a dau o Flwyddyn 5) o bob ysgol yn treulio un diwrnod mewn ysgol arall. Ar ôl dychwelyd i'r ysgol, mae'r disgyblion yn paratoi ac yn cyflwyno Powerpoint ar 'Bywyd yn Ysgol X' i weddill eu dosbarth. Yn ystod y tymor, mae'r data a gesglir gan y plant o'r gwahanol ysgolion y maent yn ymweld â nhw yn eu helpu i ystyried cryfderau a gwendidau eu hysgol eu hunain ac i argymhell gwelliannau realistig i'r ysgol.

Tre Uchaf primary school has a 'pupil ambassador' project with five schools in their cluster. Each week for five weeks, a group of four pupils (two from Year 2 and two from Year 5) from each school spend one day in another school. On return to school pupils prepare and present a Powerpoint on 'Life in School X' to the rest of their class. Over the term the data collected by the children from the different schools they visit helps them to consider the strengths and weaknesses of their own school and to recommend realistic school improvements.

8.

Gofynnodd athro blwyddyn chwech yn ysgol Coed Glas i'w disgyblion a oeddynt yn hoffi'r ffordd yr oedd yr ystafell ddosbarth wedi'i threfnu. Nid oeddynt. Gyda'i gilydd, bu iddynt drafod sut y gallent newid yr ystafell ddosbarth i'w gwneud yn well er mwyn dysgu ynddi. Gosodwyd gylch o gadeiriau er mwyn i'r dosbarth gyfan rhyngweithio, adeiladwyd fan chwarae rhan, cafodd desgiau eu hail-drefnu neu cafwyd wared arnynt. Roedd y plant eisiau gweithio mewn amrywiaeth o leoedd ac mewn amrywiaeth o grwpiau.

A year six teacher in Coed Glas school asked her pupils if they liked the way the classroom was physically organised. They did not. Together they discussed how they could change the classroom to make it better for learning. A circle of chairs was established for whole class interaction, a role-play area was built, desks re-arranged or removed. Children wanted to work in a variety of places and in a variety of groupings.

9.

Roedd noson rieni'n wahanol iawn pan greodd blant ysgol gynradd Pontybrenin bortffolio i gymharu eu gwaith ym mlwyddyn 4 â'u gwaith ym mlwyddyn 5. Bu iddynt gyflwyno'u portffolios i'w rhieni i ddangos y cynnydd roeddynt wedi'i wneud yn ystod y flwyddyn. Rhoddodd y portffolios fewnolwg i'r athrawon i'r hyn yr oedd y plant yn falch ohono yn eu cynnydd a rhoddasant berchnogaeth o asesu i'r disgyblion.

Parents' evening was very different when children in Pontybrenin Primary created a portfolio to compare their year 4 work with their work in year 5. They presented their portfolios to their parents to show the progress they had made during the year. The portfolios gave the teachers insight into what the children valued in their progress and gave ownership of assessment to the pupils.

10.

Mae'r Dirprwy Bennaeth yn hysbysu disgyblion y bydd y trip haf i barc atyniadau lleol.

The Deputy Head informs pupils that the summer trip will be to a local theme park.

11.

Mae plentyn dyslecsig yn ymweld ag ysgol newydd gyda'i rhieni. Mae'n eistedd yn dawel tra bod ei rhieni'n trafod ei hanghenion dysgu gyda'r Pennaeth.

A dyslexic child is visiting a new school with her parents. She sits silently whilst her parents talk with the Head about her learning needs.

12.

Gwahoddodd ysgol Gynradd Glyncollen blant i wneud cais am swydd Ditectifs Dysgu yn yr ysgol. Ysgrifennodd y plant lythyrau cais a chawsant gyfweiliad ar gyfer y swyddi. Wedi iddynt gael eu penodi, roeddynt yn mynd ar deithiau cerdded dysgu o gwmpas yr ysgol yn chwilio am enghreifftiau o ddysgu da. Roeddynt yn adrodd yn ôl i'r pennaeth, y Cyngor Ysgol a'r corff llywodraethu.

Glyncollen Primary school invited children to apply for the job of Learning Detectives in the school. Children wrote letters of application and were interviewed for the posts. Once appointed they carried out learning walks throughout the school looking for examples of good learning. They reported back to the head teacher, the School Council and the governing body.

13.

Gofynnir i ddisgyblion weini lluniaeth yn hwyrach y diwrnod hwnnw mewn noson rieni.

Pupils are asked to serve refreshments at a parents' evening later that day.

14.

Rhoddir wybodaeth i ddisgyblion Blwyddyn 9 am eu hopsiynau mewn tabl 5 colofn. Nid oes unrhyw wybodaeth ynglŷn ag ymhle y mae'r gwahanol gyrsiau'n cael eu cynnig.

Pupils in Year 9 are given information about their options set out in 5 columns. There is no information about where different courses are being offered.

15.

Mae gan Ysgol Gynradd Heol y Cyw eco-bwyllgor sy'n rhoi cyfle i'r disgyblion fod yn rhan yn wirfoddol o'r broses o wneud penderfyniadau. Yma, gallant drafod unrhyw beth sy'n ymwneud ag eco-fywyd yr ysgol, er enghraifft, tir yr ysgol, ailgylchu. Bydd disgyblion yn cynnal diwrnodau eco, sef pan fydd diwrnod cyfan yn cael ei neilltuo i ffocysu ar eco-faterion. Mae'r eco-bwyllgor yn penderfynu beth fydd thema'r dydd.

Heol y Cyw Primary has an eco-committee which gives an opportunity for pupils to be voluntarily involved in decision-making. Here they can discuss anything to do with eco-school life, for example, grounds, recycling. Pupils run eco days when a whole day is set aside from the curriculum to focus on eco-issues. The eco-committee decide upon the theme of the day.

16.

Mae ysgol Gymuned Twynrodyn wedi sefydlu grŵp SEF disgyblion. Mae ganddo 5 cynrychiolydd o'r cyngor ysgol, ysgolion iach ac eco-grŵp, un cymedrolwr cymheiriaid ac arweinydd chwarae (cyfaill buarth chwarae). Maent wedi datblygu cynllun ar gyfer yr ysgol sy'n cynnwys casglu barn disgyblion am sut y maent yn hoffi dysgu.

Twynrodyn Community school has set up a pupil SEF group. It has 5 representatives from the school council, healthy schools and eco group, one peer mediator and a play leader (playground buddy). They have developed a plan for their school that includes gathering views from pupils about how they like to learn.

Ffyn Ysgol Hart / The Rungs of Hart's Ladder

1. Manipiwleiddio

1. Manipulation

2. Defnyddio yn addurn

2. Decoration

3. Esgus cyfranogi

3. Tokenism

4. Pennu tasgau

4. Assign

5. Ymgynghori a rhoi
gwybodaeth

5. Consult and inform

6. Oedolion yn arwain

6. Adults initiate

7. Plant a phobl ifanc
yn arwain

7. Children and young
people lead

8. Rhannu gwneud
penderfyniadau

8. Shared decision making

Taflen - Ysgol Hart am Gyfranogiad Pobl Ifanc

Handout - Hart's Ladder of Young People's Participation

Ffon 8 Rung 8	Rhannu gwneud penderfyniadau Shared decision-making	Graddau Cyfranogi Degrees of Participation
Ffon 7 Rung 7	Plant a phobl ifanc yn arwain Children and young people lead	
Ffon 6 Rung 6	Oedolion yn arwain Adults initiate	
Ffon 5 Rung 5	Ymgynghori a rhoi gwybodaeth Consult and inform	
Ffon 4 Rung 4	Pennu tasgau Assign	
Ffon 3 Rung 3	Esgus cyfranogi Tokenism	Dim cyfranogi Non-participation
Ffon 2 Rung 2	Defnyddio yn addurn Decoration	
Ffon 1 Rung 1	Manipiwleiddio Manipulation	

Theme 2

What does Pupil Participation Look Like?

Activity 2(f)

The Role of Pupil Participation in School Effectiveness

Purpose

To give participants the opportunity to consider the role of pupil participation in school effectiveness, and to plan for change.

Resources

'All Together Now' (DVD on Pupil Participation in the SEF).

and

'School Effectiveness - What does it mean for You?' downloadable from www.pupilvoicewales.org.uk/grown-ups/get-involved/an-effective-school/

and/or a set of Pupil SEF Cards.

Check list to Extend Pupil Participation.

Pupil Participation - Making it Happen.

Working in groups: Jigsawing.

Preparation

Ensure you have a copy of the 'School Effectiveness - What does it mean for You?' leaflet for each participant, or prepare a set of Pupil SEF Cards.

Photocopy a 'Check list to extend Pupil Participation' for each participant.

Photocopy 'Pupil Participation - making it happen' for each participant.

Ensure you have access to the internet.

Timings

40 - 60 minutes.

Participants

Participants work in small groups, pairs and as a whole group.

Outline of Activity

Participants work in three groups.

Give each group a copy of '[School Effectiveness - What does it mean for You?](#)'. If you are using the [Pupil SEF cards](#), give out 2 cards to each group (Cards 1 and 2 to Group 1; Cards 3 and 4 to Group 2, and Cards 5 and 6 to Group 3). Ask each group to examine the two segments of the Pupil SEF 'pizza' allotted to them, in order to consider some ways in which pupils can be actively involved in school improvement.

Jigsaw

Using the Jigsaw method of re-grouping ([see Working in Groups: Jigsawing](#)), ask participants to get together in mixed groups of 3 - 4, with at least one representative from Groups, 1, 2, and 3 in each group. Ask them to take it in turns to explain the sections of the SEF that their group examined to the rest of the group.

DVD

Show [the 'All Together Now' DVD](#) (6 minutes).

Pair work

Ask the group to work in pairs to discuss the DVD in light of the previous activity on the Pupil SEF.

Ask each pair to give one point from their discussion to the larger group.

Give each person a copy of the '[Check list to extend Pupil Participation](#)'.

Group work

Put pairs together to make groups of 4 and ask them to discuss the check list in light of their own schools' practices.

Reflection

Give each person a copy of '[Pupil Participation - making it happen.](#)'

Participants can work either individually or with others from their school to create an action plan for the development of pupil participation in their setting.

Follow-up

Activity 2g): The Benefits of Pupil Participation. This activity allows participants to discuss research findings about the impact of pupil participation on school and pupil outcomes, and discuss what benefits they think are most relevant to their settings.

Thema 2

Sut beth yw Cyfranogiad Disgyblion?

Gweithgaredd 2(f)

Rôl Cyfranogiad y Disgybl yn Effeithiolrwydd Ysgolion

Pwrpas

Rhoi cyfle i'r cyfranogwyr ystyried rôl cyfranogiad y disgybl yn effeithiolrwydd ysgol, a chynllunio ar gyfer newid.

Adnoddau

'Ymlaen Gyda'n Gilydd' (DVD ar Gyfranogiad Disgyblion yn FfEY).

ac

'Effeithiolrwydd Ysgolion - Beth mae'n ei olygu i chi?' ar gael i'w lawrlwytho o www.llaisdisgyblioncymru.org.uk/oedolion/cymerwch-ran/ysgol-effeithiol/

a/neu set o gardiau FfEY i Ddisgyblion.

'Rhestr wirio i ymestyn Cyfranogiad Disgyblion'.

'Cyfranogiad Disgyblion - Gwneud iddo ddigwydd'.

Gweithio mewn grwpiau: Gwneud jig-so.

Gwaith paratoi

Gwnewch yn siwr fod gennych gopi o'r daflen 'Effeithiolrwydd Ysgolion - Beth mae'n ei olygu i chi?' ar gyfer pob un sy'n cymryd rhan, neu paratowch set o gardiau FfEY i Ddisgyblion.

Llungopio'r daflen: Rhestr wirio i ymestyn Cyfranogiad Disgyblion, un yr un.

Llungopio'r daflen: 'Cyfranogiad Disgyblion - gwneud iddo ddigwydd', un yr un.

Gwnewch yn siŵr fod gennych gysylltiad â'r rhyngrwyd.

Amser

40 - 60 munud.

Cyfranogwyr

Cyfranogwyr i weithio mewn grwpiau bach, mewn parau ac fel grŵp cyfan.

Amlinelliad o'r
Gweithgaredd

Cyfranogwyr i weithio mewn tri grŵp.

Rhowch gopi o 'Effeithiolrwydd Ysgolion - Beth mae'n ei olygu i chi?' i bob grŵp. Os yn defnyddio'r [cardiau FfEY i Ddisgyblion](#), dosbarthwch 2 gerdyn i bob grŵp (Cardiau 1 a 2 i Grŵp 1; Cardiau 3 a 4 i Grŵp 2; a Chardiau 5 a 6 i Grŵp 3). Gofynnwch i bob grŵp archwilio'r ddau segment o'r 'pizza' FfEY a roddwyd iddynt, er mwyn ystyried rhai o'r ffyrdd y gall disgyblion gymryd rhan weithredol mewn gwella ysgolion.

Jig-so

Gan ddefnyddio'r dull Jig-so o ail-grwpio ([gweler Gweithio mewn Grwpiau: Gwneud jig-so](#)), gofynnwch i'r cyfranogwyr ymgasglu mewn grwpiau cymysg o 3 - 4, gydag o leiaf un cynrychiolydd o Grwpiau 1, 2 a 3 ym mhob grŵp. Gofynnwch iddynt - pob un yn eu tro - egluro'r rhannau o'r FfEY a archwiliwyd gan eu grŵp nhw i weddill y grŵp.

DVD

Dangoswch y [DVD 'Ymlaen gyda'n Gilydd'](#). (6 munud)

Gwaith pâr

Gofynnwch i'r grŵp weithio mewn parau i drafod y DVD yng ngoleuni'r gweithgaredd blaenorol ar y FfEY i ddisgyblion.

Gofynnwch i bob pâr gyflwyno un pwynt o'u trafodaeth i'r grŵp cyfan.

Rhowch gopi o'r [daflen: 'Rhestr wirio i ymestyn Cyfranogiad Disgyblion'](#) i bob person.

Gwaith grŵp

Rhowch y parau gyda'i gilydd i wneud grwpiau o 4 a gofynnwch iddynt drafod y rhestr wirio yng ngoleuni arferion eu hysgol eu hunain.

Myfyrio

Rhowch gopi o'r [daflen: Cyfranogiad Disgyblion - gwneud iddo ddigwydd](#) i bob person.

Gall cyfranogwyr weithio naill ai yn unigol neu gydag eraill o'r un ysgol i greu cynllun gweithredu ar gyfer cyfranogiad disgyblion yn eu hysgol nhw.

Gwaith dilynol

Gweithgaredd 2g): Manteision Cyfranogiad Disgyblion.

Mae'r gweithgaredd hwn yn caniatáu i gyfranogwyr drafod canfyddiadau gwaith ymchwil ar effaith cyfranogiad disgyblion ar ganlyniadau ysgolion a disgyblion, a thrafod pa fanteision sydd fwyaf perthnasol i'w lleoliadau, yn eu tyb nhw.

Cardiau Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion i Ddisgyblion

Pupil School Effectiveness Framework Cards

Arweiniad	Leadership
<ul style="list-style-type: none"> Disgyblion yn ymgymryd â swyddi cyfrifol - e.e. ar gyngor yr ysgol, yr eco-bwyllgor ysgolion iach, y grŵp gwrth-fwlio Disgyblion yn rhoi gwybod i'r Pennaeth a'r Llywodraethwyr am eu syniadau ynghylch gwneud newidiadau yn yr ysgol Disgyblion yn sicrhau bod yr ysgol yn ymgymryd â phethau sy'n wirioneddol o bwys iddynt - fel masnach Deg a'r Amgylchedd 	<ul style="list-style-type: none"> Pupils take on responsible roles - e.g. on the school council, eco-committee, healthy schools, anti-bullying group Pupils tell their Headteacher and Governors about their ideas for making changes in their school Pupils make sure their school takes on things that are really important to them - such as Fair Trade and the Environment

Gweithio gydag Eraill	Working with Others
<ul style="list-style-type: none"> Disgyblion yn gweithio gyda staff i ddatrys problemau fel bwllo, bwyd iach ac amgylchedd yr ysgol Disgyblion yn sôn wrth staff am yr hyn yr hoffon nhw ddysgu a sut maen nhw yn dysgu orau yn eu barn nhw Disgyblion yn cael llais yn yr hyn y dylid ei gynnwys yn y cytundeb rhwng y Cartref a'r Ysgol yn eu tyb nhw Disgyblion yn cymryd rhan mewn clybiau a grwpiau y tu allan i'r ysgol er mwyn gwneud gwahaniaeth 	<ul style="list-style-type: none"> Pupils work with staff to solve problems such as bullying, healthy food and the school environment Pupils talk to staff about what they would like to learn and how they think they learn best Pupils have a say on what they think should be included in the Home-school agreement Pupils take part in out of school clubs and groups to make a difference

Grwpiau i rannu Arferion Da	Groups to share Good Practice
<ul style="list-style-type: none"> Disgyblion yn cynnal arolygon barn a holiaduron er mwyn i'r staff ddeall eu barn a'u profiadau Disgyblion yn rhannu gwybodaeth am yr hyn sy'n gweithio'n dda yn eu hysgol drwy wasanaethau, gwefannau a chylchlythyron Disgyblion mewn cysylltiad â'u cyngor ieuenctid lleol Disgyblion yn creu cysylltiadau ag ysgolion eraill er mwyn rhannu gwybodaeth am yr hyn sy'n gweithio'n dda 	<ul style="list-style-type: none"> Pupils carry out surveys and questionnaires so that staff understand what their views and experiences are Pupils share information about what's going well in their school through assemblies, web-sites and newsletters Pupils have links to their local young people's council Pupils make links to other schools to share information about what's going well

Cefnogi ei Gilydd	Supporting one Another
<ul style="list-style-type: none"> Disgyblion yn gweithio gyda staff i helpu disgyblion sydd â phroblemau dysgu Disgyblion yn gweithredu fel cyfaill iard chwarae neu gefnogwr cyd-ddisgyblion Disgyblion yn rhedeg clybiau amser cinio neu eco-glwb neu glwb rhyngwladol Disgyblion yn rhan o glybiau a gweithgareddau yn yr ysgol ac oddi allan 	<ul style="list-style-type: none"> Pupils work with staff to help pupils who have problems learning Pupils get involved as playground pals or peer supporters Pupils run lunch-time clubs such as an eco-club or an international club Pupils get involved in out of school clubs and activities

Gwella a Chymryd Cyfrifoldeb	Improving and Taking Responsibility
<ul style="list-style-type: none"> Disgyblion yn darganfod syniadau disgyblion eraill am sut i wella'r ysgol, ac yna yn pleidleisio arnynt Disgyblion yn trafod eu syniadau â'r Pennaeth a'r Llywodraethwyr a sut y gellir eu datblygu Disgyblion yn rhoi gwybod i'w cyd-ddisgyblion sut mae pethau yn mynd a'r hyn y maen nhw wedi'i gyflawni 	<ul style="list-style-type: none"> Pupils find out other pupils' ideas about how the school can be improved, and then vote on them Pupils talk to the Headteacher and Governors about their ideas and how they can be taken forward Pupils tell their fellow pupils how things are going and what they have achieved

Addysgu a Dysgu	Teaching and Learning
<ul style="list-style-type: none"> Disgyblion yn helpu i gasglu barn disgyblion am yr hyn y maent yn ei ddysgu a sut maent yn hoffi dysgu Disgyblion yn hyfforddi er mwyn helpu disgyblion eraill i ddysgu Disgyblion yn helpu i benodi staff yn yr ysgol 	<ul style="list-style-type: none"> Pupils help to collect pupils' views about what they are learning and how they like to learn Pupils train to help other pupils learn Pupils help to appoint staff in the school

Profrestr i Ddatblygu Cyfranogiad y Disgybl yn Fframwath Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY) Checklist to Develop Pupil Participation in the School Effectiveness Framework (SEF)

Arweiniad	Leadership	1	2	3	4	Tystiolaeth / Evidence
Disgyblion yn ymgymryd â swyddi cyfrifol - e.e. ar gyngor yr ysgol, yr eco-bwyllgor ysgolion iach, y grŵp gwrth-fwllo	Pupils take on responsible roles - e.g. on the school council, eco-committee, healthy schools, anti-bullying group					
Disgyblion yn rhoi gwybod i'r Pennaeth a'r Llywodraethwyr am eu syniadau ynghylch gwneud newidiadau yn yr ysgol	Pupils tell their Headteacher and Governors about their ideas for making changes in their school					
Disgyblion yn sicrhau bod yr ysgol yn ymgymryd â phethau sy'n wirioneddol o bwys iddynt - fel masnach Deg a'r Amgylchedd	Pupils make sure their school takes on things that are really important to them - such as Fair Trade and the Environment					

Gweithio gydag Eraill	Working with Others	1	2	3	4	Tystiolaeth / Evidence
Disgyblion yn gweithio gyda staff i ddatrys problemau fel bwlio, bwyd iach ac amgylchedd yr ysgol	Pupils work with staff to solve problems such as bullying, healthy food and the school environment					
Disgyblion yn sôn wrth staff am yr hyn yr hofffen nhw ddysgu a sut maen nhw yn dysgu orau yn eu barn nhw	Pupils talk to staff about what they would like to learn and how they think they learn best					
Disgyblion yn cael llais yn yr hyn y dylid ei gynnwys yn y cytundeb rhwng y Cartref a'r Ysgol yn eu tyb nhw	Pupils have a say on what they think should be included in the Home-school agreement					
Disgyblion yn cymryd rhan mewn clybiau a grwpiau y tu allan i'r ysgol er mwyn gwneud gwahaniaeth	Pupils take part in out of school clubs and groups to make a difference					

Grwpiau i rannu Arferion Da	Groups to share Good Practice	1	2	3	4	Tystiolaeth / Evidence
Disgyblion yn cynnal arolygon barn a holiaduron er mwyn i'r staff ddeall eu barn a'u profiadau	Pupils carry out surveys and questionnaires so that staff understand what their views and experiences are					
Disgyblion yn rhannu gwybodaeth am yr hyn sy'n gwiethio'n dda yn eu hysgol drwy wasanaethau, gwefannau a chylchlythyron	Pupils share information about what's going well in their school through assemblies, web-sites and newsletters					
Disgyblion mewn cysylltiad â'u cyngor ieuencid lleol	Pupils have links to their local young people's council					
Disgyblion yn creu cysylltiadau ag ysgolion eraill er mwyn rhannu gwybodaeth am yr hyn sy'n gwiethio'n dda	Pupils make links to other schools to share information about what's going well					

Cefnogi ei Gilydd	Supporting one Another	1	2	3	4	Tystiolaeth / Evidence
Disgyblion yn gweithio gyda staff i helpu disgyblion sydd â phroblemau dysgu	Pupils work with staff to help pupils who have problems learning					
Disgyblion yn gweithredu fel cyfaill iard chwarae neu gefnogwr cyd-ddisgyblion	Pupils get involved as playground pals or peer supporters					
Disgyblion yn rhedeg clybiau amser cinio neu eco-glwb neu glwb rhyngwladol	Pupils run lunch-time clubs such as an eco-club or an international club					
Disgyblion yn rhan o glybiau a gweithgareddau yn yr ysgol ac oddi allan	Pupils get involved in out of school clubs and activities					

Gwella a Chymryd Cyfrifoldeb	Improving and Taking Responsibility	1	2	3	4	Tystiolaeth / Evidence
Disgyblion yn darganfod syniadau disgyblion eraill am sut i wella'r ysgol, ac yna yn pleidleisio arnynt	Pupils find out other pupils' ideas about how the school can be improved, and then vote on them					
Disgyblion yn trafod eu syniadau â'r Pennaeth a'r Llywodraethwyr a sut y gellir eu datblygu	Pupils talk to the Headteacher and Governors about their ideas and how they can be taken forward					
Disgyblion yn rhoi gwybod i'w cyd-ddisgyblion sut mae pethau yn mynd a'r hyn y maen nhw wedi'i gyflawni	Pupils tell their fellow pupils how things are going and what they have achieved					

Addysgu a Dysgu	Teaching and Learning	1	2	3	4	Tystiolaeth / Evidence
Disgyblion yn helpu i gasglu barn disgyblion am yr hyn y maent yn ei ddysgu a sut maent yn hoffi dysgu	Pupils help to collect pupils' views about what they are learning and how they like to learn					
Disgyblion yn hyfforddi er mwyn helpu disgyblion eraill i ddysgu	Pupils train to help other pupils learn					
Disgyblion yn helpu i benodi staff yn yr ysgol	Pupils help to appoint staff in the school					

Allwedd / Key	
Rhif / Number	Ystyr / Significance
1	Dim yn digwydd eto Nothing happening as yet
2	Anghyson; Yn dibynnu ar staff unigol Inconsistent; Dependent on individual staff
3	Yn gyson ar draws yr ysgol Consistent across the school
4	Wedi'i gynllunio ac yn rhan o fywyd pob dydd yr ysgol Planned for and embedded

Cyfranogiad y Disgybl - gwneud iddo ddigwydd

Pupil Participation - making it happen

Gweithred Action	Sut How	Pwy Who	Pryd When
1.			
2.			
3.			
4.			

Theme 2

What does Pupil Participation Look like?

Activity 2(g)

The Benefits of Pupil Participation

Purpose

To discuss the benefits of pupil participation for pupils, the school, and the wider community.

Resources

Benefit cards. Some of the statements on these cards have been based on evidence from research commissioned by the Welsh Assembly Government. For more details of this research, visit: <http://www.pupilvoicewales.org.uk/grown-ups/about-us/benefits-of-participation/>

Flipchart and pens.

Preparation

Download and photocopy sets of **Benefit Cards** so that each group of four has one set between them.

Timings

30 minutes.

Participants

Participants work in groups of four.

Outline of Activity

Give each group a set of **Benefits Cards** (there are 13 cards per set).

Ask each group to discuss the relative merit of each statement and then prioritise the cards from most important to least important, in terms of why they think schools should embrace pupil participation. The groups can decide how best they would like to do this - e.g. through Diamond Ranking (For more information on this technique, see page 53 of the School Councils' Activity Pack at: <http://www.pupilvoicewales.org.uk/secondary/resources/activity-packs/>)

Ask each group to feedback their most important reason and record/tally the responses on a flipchart. Repeat for the reason each group thought was the least important.

Summarise feedback.

NB This activity generates a lot of discussion.

Follow-up

This is the last activity in Theme 2 - What does Pupil Participation Look Like? We suggest you now move on to Theme 3 - Implementing Pupil Participation. The effectiveness of pupil participation can be evaluated by using [the National Children and Young People's Participation Standards for Wales](#), and we recommend using [Activity 3d\): The National Participation Standards and School Self-evaluation](#) as the next activity.

Thema 2

Sut beth yw Cyfranogiad Disgyblion?

Gweithgaredd 2(g)

Manteision Cyfranogiad Disgyblion

Pwrpas

Trafod manteision cyfranogiad y disgybl i ddisgyblion, yr ysgol a'r gymuned leol.

Adnoddau

Cardiau Mantais. Mae rhai o'r datganiadau ar y cardiau hyn wedi'u seilio ar ganfyddiadau o ymchwil a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Ceir mwy o wybodaeth am yr ymchwil hwn wrth ymweld â: <http://www.llaisdisgyblioncymru.org.uk/oedolion/amdanon-ni/manteision-cyfranogi/>.

Siart troi a piniau.

Gwaith paratoi

Llawrlwytho a llungopïo set o **Gardiau Mantais** fel bod gan bob grŵp o bedwar un set rhyngddynt.

Amser

30 munud.

Cyfranogwyr

Bydd y cyfranogwyr yn gweithio mewn grwpiau o bedwar.

Amlinelliad o'r Gweithgaredd

Rhowch set o **Gardiau Mantais** i bob grŵp (mae 13 cerdyn ym mhob set).

Gofynnwch i bob grŵp drafod haeddiant cymharol bob datganiad ac yna blaenoriaethu'r cardiau o'r mwyaf pwysig i'r lleiaf pwysig, o ran pam eu bod yn credu y dylai ysgolion fabwysiadu cyfranogiad disgyblion. Gall y grwpiau benderfynu sut yr hoffent wneud hyn - e.e. trwy ddefnyddio'r dull 'Safle Diemwnt' (Gweler tudalen 53 o Becyn Gweithgareddau Cynghorau Ysgol am fwy o wybodaeth am y dull hwn: <http://www.llaisdisgyblioncymru.org.uk/uwchradd/adnoddau/pecynnau-gweithgareddau/>)

Gofynnwch i bob grŵp adborthi eu rheswm pwysicaf a chofnodwch/cyfrwch yr ymatebion ar siart troi. Ailadroddwch ar gyfer y rheswm lleiaf pwysig ym marn pob grŵp.

Crynowch yr adborth.

DS Mae'r gweithgaredd hwn yn cynhyrchu llawer o drafodaeth.

Gwaith dilynol

Dyma'r gweithgaredd olaf yn Thema 2 - Sut beth yw Cyfranogiad Disgyblion? Awgrymwn eich bod yn awr yn symud ymlaen i Thema 3 - Gweithredu Cyfranogiad Disgyblion. Gellir gwerthuso effeithiolrwydd cyfranogiad disgyblion trwy ddefnyddio [Safonau Cyfranogi Cenedlaethol i Blant a Phobl Ifanc yng Nghymru](#). Argymhellwn [Weithgaredd 3d](#): [Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol ac Hunan-werthuso'r Ysgol](#) fel y gweithgaredd nesaf.

Cardiau Buddiannau / Benefits Cards

Mae llais y disgybl yn magu hyder a hunan-fri disgyblion

Pupil voice increases pupil confidence and self esteem

Mae llais y disgybl yn helpu disgyblion i deimlo'n fwy positif am yr ysgol

Pupil voice helps pupils feel more positive about school

Mae'r ysgol yn bodloni un o ofynion statudol LICC

The school is fulfilling a WAG statutory requirement

Mae cyfranogiad y disgybl yn darparu agenda ymarferol ar gyfer gwella'r ysgol

Pupil participation provides a practical agenda for school improvement

Fe fydd yn gwneud argraff dda ar yr Arolygwyr

It will impress the Inspectors

Mae cyfranogiad y disgybl yn rhoi gwell syniad i athrawon o alluoedd disgyblion

Pupil participation gives teachers deeper insights into learners' capabilities

Mae rhieni'n meddwl ei fod yn syniad da

Parents think it is a good idea

Mae cyfranogiad yn darparu agenda ymarferol ar gyfer newid y gall disgyblon uniaethu ag ef

Participation provides a practical agenda for change that pupils can identify with

Mae cyfranogiad y disgybl yn gyfystyr ag ymrwymiad y disgybl

Pupil participation is synonymous with pupil engagement

Mae cyfranogiad y disgybl yn darparu sail gadarn ar gyfer datblygu ymarferion democrataidd

Pupil participation provides a sound basis for developing democratic practices

Mae cyfranogiad y disgybl yn ymagwedd gynhwysol at hunanwerthuso ysgol

Pupil participation is an inclusive approach to school self-evaluation

Gall cyfranogiad y disgybl ddatblygu gallu'r ysgol fel sefydliad dysgu

Pupil participation can build the capacity of the school as a learning institution

Mae cyfranogiad y disgybl yn adnewyddu ymdeimlad o gyffro athrawon at addysgu

Pupil participation gives teachers a renewed sense of excitement in teaching

